

Θέσεις για την οικολογική κοινωνία στην Ελλάδα

1. Το οικολογικό κίνημα στην Ελλάδα απέτυχε να δημιουργήσει την εικόνα ενός καινούργιου κινήματος με ριζοσπαστικά αιτήματα που υποδηλώνουν την κοινωνική φύση της οικολογικής κρίσης και με ριζοσπαστικό χαρακτήρα που θα υποδηλώνει την ανάγκη μιας νέας πολιτικής (με την αρχαιοελληνική έννοια). Την αποτυχία αυτή εκφράζει ιδιαίτερα η σημερινή διάλυση της πολιτικής έκφρασης του κινήματος.

2. Οι συγκρούσεις για το οργανωτικό, καθώς και η τελική αποσύνθεση της Ομοσπονδίας Οικολογικών-Εναλλακτικών Οργανώσεων, δεν οφείλονται στο «ανεφάρμοστο» των αμεσοδημοκρατικών αρχών οργάνωσης (οι οποίες άλλωστε ουδέποτε εφαρμόστηκαν στην πράξη), όπως ισχυρίζονται μερικές τάσεις μέσα στο κίνημα. Οφείλονται στους ίδιους τους προγραμματικούς και πολιτικούς στόχους του κινήματος. Γιατί ο πραγματικός οργανωτικός χαρακτήρας ενός κινήματος είναι άρρηκτα δεμένος με τους στόχους του. Όμως, οι μεν προγραμματικοί στόχοι της Ομοσπονδίας δεν ήταν παρά ένα συνοθύλευμα περιβαλλοντικών μέτρων που ούτε συνέδεαν τη δομή του κοινωνικού συστήματος με την οικολογική κρίση, ούτε προσπαθούσαν να συνδέσουν σε ένα ενιαίο σύνολο την οικονομική/κοινωνική/οικολογική κρίση, ως σύμπτωμα συγκεκριμένου κοινωνικού συστήματος. Οι δε πολιτικοί στόχοι περιοριζόντουσαν βασικά στη δημιουργία ενός «λόμπι» μέσα στη Βουλή για τη λήψη περιβαλλοντικών μέτρων.

3. Το αποτέλεσμα της έλλειψης ανάλυσης και προγράμματος με βραχυπρόθεσμες/μεσοπρόθεσμες/μακροπρόθεσμες λύσεις στην οικολογική/οικονομική/κοινωνική κρίση της ελληνικής κοινωνίας (και της παγκόσμιας καπιταλιστικής κοινωνίας γενικότερα) ήταν ότι η Ομοσπονδία δεν μπόρεσε να διαφοροποιηθεί από τα παραδοσιακά κόμματα και έτσι σήμερα μπορούν όλοι, από τους σοσιαλδημοκράτες μέχρι τους νεοδημοκράτες, να παριστάνουν τους «πράσινους» (π.χ. σοσιαλδημοκράτης ευρωβουλευτής από τα πιο χαϊδεμένα παιδιά του κατεστημένου, λόγω του νεοφιλελευθερίζοντος «εκσυγχρονισμού» του, αρθρογραφεί, σε μόνιμη βάση — άλλη ελληνική πρωτοτυπία — σε οικολογικό περιοδικό!) Παράλληλα, το ίδιο το οικολογικό κίνημα, στα μάτια της συντριπτικής πλειοψηφίας των πολιτών, δεν είναι παρά ένα μονοθεματικό κόμμα που λίγη έχει σχέση με τα εξίσου (προς το οικολογικό) σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει: φτώχεια, ανεργία, κακή υγειονομική περίθαλψη και εκπαίδευση.

4. Στη σύγκυση αυτή συνέβαλε αποφασιστικά το γεγονός ότι η Ομοσπονδία στο πολιτικό επίπεδο λειτούργησε σαν άλλος ένας κομματικός μηχανισμός που η μόνη

σημαντική του διαφοροποίηση από τα παραδοσιακά κόμματα (εκτός από τις ανεκδιήγητες εφετζίδικες εκδηλώσεις) ήταν η (μετά βασάνων) εφαρμοσθείσα αρχή της εναλλαγής των βουλευτών. Η πολιτική αυτή πρακτική όχι μόνο άνοιγε το δρόμο για οπορτουνιστικές συνεργασίες με τα παραδοσιακά κόμματα, αλλά και αναιρούσε κάθε υπόσχεση εναλλακτικής πολιτικής πρακτικής, βασικό στοιχείο ενός νέου οράματος. Τα παρατάγματα των διαφόρων αρχηγίσκων που βρήκαν πολιτική στέγη στην Ομοσπονδία, ή τρόπο να ικανοποιήσουν τις προσωπικές φιλοδοξίες τους, ήταν αναπόφευκτα αποτελέσματα του τρόπου πολιτικής πρακτικής της Ομοσπονδίας. Ακόμα, τα σημερινά αιτήματα «να γίνει πιο αποτελεσματική» η Ομοσπονδία, μέσω του ενουχισμού των αμεσοδημοκρατικών διαδικασιών, μετρούν την αποτελεσματικότητά με βάση την ψηφοθηρική ικανότητα ενός εκλογικού μηχανισμού και όχι με βάση την ικανότητα δημιουργίας εναλλακτικής συνείδησης και θεσμών.

Με βάση το ίδιο ψηφοθηρικό κριτήριο που έχουν υιοθετήσει πολλά Πράσινα κόμματα στην Ευρώπη, το διεθνές Πράσινο κίνημα περνά σήμερα βαθιά κρίση, είτε σε όρους «περιεχομένου» (Γάλλοι Πράσινοι — που και οι δυο πτέρυγές τους είναι περιβαλλοντιστές σε άγρα «ψήφων διαμαρτυρίας»), είτε σε εκλογικούς όρους, αλλά και σε όρους περιεχομένου (Γερμανοί, Αγγλοι Πράσινοι — που μετατράπηκαν σήμερα σε «κανονικά» κόμματα, κλπ.).

5. Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΗ προτείνει ένα καινούργιο ξεκίνημα που μόνο αυτό θα μπορούσε να εμπνεύσει για την ανάγκη επεξεργασίας και υλοποίησης ενός νέου οράματος, κινητοποιώντας όλους εκείνους τους πολίτες που απογοητευμένοι σήμερα από την εμπειρία της Ομοσπονδίας αποσύρονται από κάθε δραστηριότητα.

Ξεκινώντας με βάση την πεποίθηση ότι τα αίτια της οικολογικής κρίσης ανάγονται στο κοινωνικό σύστημα (καπιταλιστικό ή κρατικο-σοσιαλιστικό) που αναπαράγει τις σχέσεις κυριαρχίας πάνω στον Άνθρωπο και συνακόλουθα πάνω στη Φύση, καθώς και τις παρεπόμενες ιεραρχικές δομές.

Θέτοντας απώτερο στόχο μας την άμεση πολιτική και οικονομική δημοκρατία, η οποία προϋποθέτει ότι το κύτταρο της μελλοντικής κοινωνίας είναι οι ελεύθεροι πολίτες που αυτοκαθορίζονται στο πλαίσιο αυτοδύναμων (όχι αυτόρκων) τοπικών κοινότητων/οικονομιών, οι οποίες συνομοσπονδοποιούνται σε περιφέρειες και αποτελούν τη συνομοσπονδία της Ευρώπης των περιφερειών (στη θέση της ομοσπονδιακής Ευρώπης των κρατών που προωθούν σήμερα οι νεοφιλελεύθεροι και οι σύμμαχοί τους στην ευρω-αριστερά).

Προτείνουμε τη δημιουργία μιας Συνομοσπονδίας Ομάδων Πόλεων με βάση τις ακόλουθες αρχές που συνεπάγονται ριζική αλλαγή των προγραμματικών στόχων και πολιτικής πρακτικής του οικολογικού κινήματος στη χώρα μας:

α) Ο βασικός πυρήνας της νέας Συνομοσπονδίας είναι η συνέλευση των ελεύθερων πολιτών της κοινότητας ή γειτονιάς που αποτελεί την πρωτοβάθμια «ομάδα», την τοπική ομάδα. Η πολιτική χαράσσεται από τις τοπικές ομάδες οι οποίες λειτουρ-

γούν αμεσοδημοκρατικά και εκλέγουν (με κλήρο) ανακλητούς αντιπροσώπους και για περιορισμένο χρονικό διάστημα στην «Ομάδα Πόλης». Η ομάδα Πόλης λειτουργεί με βάση τα γεωγραφικά διαμερίσματα στα οποία είναι διαχωρισμένη πρωτοβάθμια η τοπική αυτοδιοίκηση (δήμοι και κοινότητες), δηλ. κάθε «ομάδα» αποτελεί μια μικρή συνομοσπονδία των πρωτοβάθμιων ομάδων στις συνοικίες ή χωριά και έχει, βασικά, διαχειριστικά και εκτελεστικά καθήκοντα με βάση τις εντολές των πρωτοβάθμιων ομάδων, δηλαδή των συνελεύσεων των πολιτών.

β) Η ομάδα Πόλης προωθεί μια **Οργανική Πολιτική** που ξεκινά από το κύτταρο της κοινωνικής ζωής, τους ελεύθερους πολίτες στην τοπική κοινότητα. Η Πολιτική αυτή στοχεύει στη μεγιστοποίηση της αυτόνομης δραστηριότητας των πολιτών, σαν μέσο για την υλοποίηση του προτάγματος της αυτονομίας, και την παράλληλη μεγιστοποίηση της τοπικής πολιτικής και οικονομικής αυτοδυναμίας, σαν μέσο επίλυσης των οικολογικών, αλλά και των οικονομικών προβλημάτων. Η καταστροφή πόλεων σαν την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη από την οικολογική κρίση, ή μικρότερων πόλεων σαν το Λαύριο ή την Ερμούπολη από την οικονομική κρίση, μπορεί να αποφευχθεί μόνο μέσω της αναβίωσης της τοπικής κοινότητας και οικονομίας που θα πάρει δραστικά μέτρα για την καταπολέμηση του νέφους ή, αντίστοιχα, τη δημιουργία τοπικών οικονομικών μονάδων και όχι από τους επαγγελματίες πολιτικούς, το κράτος ή το ιδιωτικό κεφάλαιο!

γ) Η **ομάδα πόλης συμμετέχει στις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης** με στόχο όχι μόνο την αναβίωση της τοπικής κοινότητας, αλλά και την προώθηση μιας νέας πολιτικής πρακτικής, η οποία συνεπάγεται την άμεση συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων. Η οργάνωση των ομάδων πόλης αποτελεί επομένως μικρογραφία της κοινωνικής οργάνωσης της πόλης που θα ακολουθούσε τη νίκη του Πράσινου συνδυασμού στις τοπικές εκλογές.

δ) Με βάση την παραπάνω διάρθρωση και στόχους, η Συνομοσπονδία θα πρέπει να πάρει το χαρακτήρα ενός **Πράσινου δικτύου αυτοδύναμων «ομάδων»** (γεωγραφικά και όχι πολιτικά διαχωρισμένων) οι οποίες συντονίζονται στο περιφερειακό και εθνικό επίπεδο μέσω περιφερειακών και εθνικών οργάνων, για την εκλογή των οποίων ακολουθούνται παρόμοιες διαδικασίες με τις παραπάνω. Η πολιτική της Συνομοσπονδίας καθορίζεται από ετήσιο συνέδριο των αντιπροσώπων των ομάδων, ενώ τα περιφερειακά και εθνικά όργανα αποτελούν εκτελεστικά μόνο όργανα του συνεδρίου που απλώς εκφράζουν τις απόψεις της Συνομοσπονδίας με βάση τις αποφάσεις των συνεδρίων.

ε) Η **Συνομοσπονδία δεν συμμετέχει σε εθνικές εκλογές** για το θεμελιακό λόγο ότι ο στόχος της άμεσης πολιτικής και οικονομικής δημοκρατίας που στηρίζεται στην αναβίωση της τοπικής κοινότητας, δηλαδή η ισοκατανομή και συνακόλουθα η αναίρεση της εξουσίας, είναι εντελώς ασύμβατος με τη σημερινή αντιπροσωπευτική δημοκρατία που αποτελεί μέσο συγκέντρωσης της εξουσίας. Πέρα, όμως, από τη θεμελιακή αυτή αντίρρηση, η ιστορική και διεθνής σημερινή εμπειρία δείχνει ότι η συμ-

μετοχή στις εθνικές εκλογές, στην καλύτερη περίπτωση που το εκλογικό σύστημα επιτρέπει την κοινοβουλευτική εκπροσώπηση νέων και μικρών κομμάτων, μετατρέπει γρήγορα το Πράσινο κίνημα σε μονοθεματική ομάδα πίεσης και το αποκόβει από το απελευθερωτικό πρόταγμα. Όπως άλλωστε έδειξε η γερμανική εμπειρία, ο στόχος να λειτουργήσει το Πράσινο κίνημα σαν αντι-κόμμα μέσα στη Βουλή δεν είναι εφικτός, ενώ οι ανάγκες συμμετοχής στο εκλογικό παιχνίδι γρήγορα μετατρέπουν τις ριζοσπαστικές καλές προθέσεις σε συμβιβασμούς και παζαρέματα με τα παραδοσιακά κόμματα και την τελική αφομοίωση από αυτά. Ακόμα, στο εθνικό επίπεδο, εύκολα δημιουργείται, και γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης από τα παραδοσιακά κόμματα, η ψυχολογία της «χαμένης ψήφου» που με τη σειρά της οδηγεί στην περιθωριοποίηση του Πράσινου κινήματος και λειτουργεί καταλυτικά στη συνείδηση των πολιτών. Αντίθετα, στο τοπικό επίπεδο, η δραστική αλλαγή (που προτείνεται με συγκεκριμένα εμπειριστατωμένα προγράμματα αναβίωσης της τοπικής κοινότητας) όχι μόνο είναι, αλλά και φαίνεται πιο εφικτή στα μάτια των πολιτών. Τέλος, η συμμετοχή στις εθνικές εκλογές συμβάλλει στη δημιουργία της ψευδούς εντύπωσης ότι οι βασικές αποφάσεις παίρνονται ακόμα σε εθνικό επίπεδο όταν είναι γνωστό ότι σήμερα, όλο και σε μεγαλύτερο βαθμό, οι πραγματικές αποφάσεις για τη χώρα μας παίρνονται στα ευρω-Κοινοτικά κέντρα. **Ενώ επομένως η συμμετοχή στις τοπικές εκλογές έχει τις πιθανότητες να οδηγήσει σε δραστικές μεταβολές «από τα κάτω», που εν δυνάμει οδηγούν στην οικολογική κοινωνία, η συμμετοχή στις εθνικές εκλογές απλώς οδηγεί στον περιβαλλοντισμό.**

στ) Στη σημερινή Κοινοτική Ευρώπη των αγορών και της γραφειοκρατίας των Βρυξελλών **δεν έχει νόημα ούτε η συμμετοχή στις ευρω-εκλογές.** Αντίθετα, το ελληνικό Πράσινο δίκτυο θα πρέπει να αγωνιστεί, μαζί με αντίστοιχα ριζοσπαστικά ρεύματα στον ευρωπαϊκό Πράσινο χώρο, για την Ευρώπη των περιφερειών που θα ακολουθήσει τον αναπόφευκτο μαρasmus των κρατών. Ενώ, όμως, στο πλαίσιο της μετα-Μάαστριχτ Ευρώπης, τα εθνικά κράτη αναμένεται να αντικατασταθούν στο μέλλον από μια Ομοσπονδιακή Ευρώπη κυρίαρχων και εξαρτημένων περιφερειών, η συνομοσπονδοποίηση των τοπικών κοινοτήτων σε εθνικές περιφέρειες θα αντικαταστήσει τα σημερινά κράτη με αλληλεξαρτημένες, αλλά οικονομικά αυτοδύναμες και πολιτικά, πολιτιστικά αυτόνομες περιφέρειες, στο πλαίσιο μιας νέας ευρωπαϊκής συνομοσπονδίας των περιφερειών.

ζ) Η μη συμμετοχή στις κοινοβουλευτικές εκλογές (εθνικές ή ευρω-εκλογές) δε σημαίνει αποδοχή της ξεπερασμένης θέσης για την επαναστατική ανατροπή του καθεστώτος, που τελικά καταλήγει σε πραξικοπηματικές καταλήψεις της εξουσίας με τα γνωστά ιστορικά αποτελέσματα. Αντίθετα, στόχος είναι η δημιουργία εναλλακτικής δημοκρατικής συνείδησης για μια άλλη πολιτική πρακτική και οργάνωση της κοινωνίας, η οποία θα αρχίζει «από κάτω» και θα συνομοσπονδοποιείται σε περιφερειακό, εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο. Η εναλλακτική αυτή οργάνωση μπορεί και πρέπει να αρχίσει με την κατάληψη της τοπικής αυτοδιοίκησης από το Πράσινο δίκτυο δημιουργώντας έτσι τις προϋποθέσεις αναβίωσης της τοπικής οικονομίας (μέσω της

εφαρμογής προγραμμάτων τοπικής οικονομικής ανάπτυξης), αλλά και της τοπικής άμεσης πολιτικής και οικονομικής δημοκρατίας.

η) Στο μεταβατικό στάδιο, η Συνομοσπονδία, παράλληλα με το ρόλο καταλύτη που παίζει στη διαδικασία αναδιοργάνωσης της κοινωνίας από τα κάτω, παρεμβαίνει με τα κεντρικά όργανά της σε θέματα που ξεπερνούν την τοπική αρμοδιότητα των ομάδων πόλης και υποστηρίζει τους αγώνες, μέσα ή έξω από τη Βουλή και την Ευρωβουλή, που στόχο έχουν το ριζοσπαστικό εκδημοκρατισμό του κράτους, με την έννοια της δημιουργίας, σε εθνικό/υπερ-εθνικό επίπεδο, των συνθηκών πολιτικής και οικονομικής δημοκρατίας. Για παράδειγμα, στο σημερινό συγκεντρωτικό θεσμικό πλαίσιο, προϋπόθεση της μεγιστοποίησης της τοπικής αυτοδυναμίας είναι ο αγώνας για τη δραστική μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στην τοπική αυτοδιοίκηση, τόσο από το ελληνικό κέντρο όσο και από το ευρω-Κοινοτικό. Η Συνομοσπονδία θα υποστηρίξει επομένως κάθε αγώνα μέσα και έξω από τη Βουλή/Ευρω-βουλή που οδηγεί στη ριζική αποκέντρωση και ενίσχυση της Τ.Α. Σε ένα απώτερο στάδιο, όταν θα έχει ήδη γίνει φανερό (μέσω της κατάληψης του μεγαλύτερου τμήματος της Τ.Α. από το Πράσινο δίκτυο και της συνομοσπονδοποίησης των πόλεων και κοινοτήτων) η δραστική μεταβολή του συσχετισμού δυνάμεων και έχει φθαρεί ανεπανόρθωτα η σημερινή αντίληψη της πολιτικής, δηλαδή της διαχείρισης της εξουσίας από τους επαγγελματίες πολιτικούς, τότε η Συνομοσπονδία θα μπορούσε να συμμετάσχει στις βουλευτικές εκλογές, με μοναδικό στόχο τις απαραίτητες συνταγματικές μεταβολές για την καθιέρωση, σε πανελλαδικό επίπεδο, της πολιτικής και οικονομικής δημοκρατίας.

Ας οργανωθούμε σε ομάδες πόλης για την οικολογική κοινωνία.

Απόκειται στην κοινωνική πράξη να κάνει την οικοτοπία πραγματικότητα!